

harmonikus sajátosságainak elemzésével mutatja ki az új romantikus elvek térfoglalását.

Kókai könyvének főérdeme, hogy a száraz német zenefilológiai irányzat mellett, legalább megpróbálkozott a szellemtörténeti vonatkozásokkal is, így bizonyos fokig átfogóbb eredményeket tud felmutatni. Ezek az eredmények csak fokozódnának, ha zenei szaktudását teljesebben egészítené ki a filozófiai-esztétikai szemlélet elmélyítésével, ami nélkül romantikus művészet felfogása elképzelhetetlen.

*

A keleteurópai folklóre nagy felvirágzása mellett természetszerűen megcsappant az érdeklődés a kultúráját már régen megteremtett német népdal iránt. A német filológiai dolgozatok LVIII. füzete Kramer Imre «A magyarországi német népdal» c. dolgozata kimutatja, hogy a magyarországi német népdal nem azonos a németországgal, abból fakadt, de a magyar környezet hatására elkejlődött tőle. Ennek a kis szigetkultúrának a törvényszerűségét tehát már azért sem fölösleges kikutatni, mert a nagyobb méretű gyűjtések olyan útmutatást is adhatnak, amelyek etnológiai és geográfiai szempontok mellett még telepítéstörténeti szempontból is nem csekély fontosságúak lesznek.

Prahács Margit.

Dr. vitéz Kárpáthy-Kravjánszky Mór: Rudolf uralkodásának első tíz éve. A magyar történetírás háború utáni fellendülésének okát nemcsak az új módszerek és szempontok érvényesítésében, új tehetségek feltűnésében kell keresnünk, hanem új források feltárásában is. Különösen a bécsi udvari titkos levéltár megnyitása a kutatók számára nagy jelentőségű. Itt külön magyar történeti intézet működik, amely az óriási anyag-

ból kiválogatja a magyar szempontból értékeset. Hasonló munkát végzett Velencében Kárpáthy-Kravjánszky Mór, aki eddig több rövid tanulmányban számolt be kutatásainak eredményéről. Ez a 278 oldalas kötet is csak egy részletet foglal össze a nagy anyagból.

Forrásai a velencei követjelentések. Mint a szerző kiemeli, a hatalmas köztársaság diplomáciai szervezete túltesz a pápai államén is, megbízhatóság és ügyesség szempontjából s ezért szinte nélkülözhetetlen forrása a magyar történetírásnak.

Kárpáthy-Kravjánszky Mór történetírói módszerének legjellemzőbb tulajdonsága a hűségre való törekvés. Elméleteket nem állít fel, még az adatok rendszerezésében is óvatos, hogy a valóságot meg ne hamisítsa. Inkább lemond a rendszerezés teljességéről, valamilyen uralkodó gondolat kidomborításáról. Ennek köszönhető valószínűleg az is, hogy Rudolf uralkodásának nemcsak magyar vonatkozásait érinti, hanem a birodalom kormányzásának minden problémáját. A mi szempontunkból legérdekesebb Rudolf viszonya Báthory Istvánhoz, aki titokban a magyar trónra pályázik. Ez a titokban ellenségeskedő, gyanakvó viszony nyílt kitörésre nem vezet ugyan, hála a két uralkodó másirányú súlyosabb gondjainak (Rettenetes Iván Báthorynál, a török és a vallási harcok Rudolfnál) és a pápai diplomácia mesterkedésének, amellyel össze akarják hozni a két királyt a török ellen, de azért Rudolf igazán csak Báthory halálával szabadul a nyomás alól.

F. I.

A Magyar Nemzeti Múzeum Hírlaposztálya.

A Magyar Nemzeti Múzeum Hírlaposztálya az idén érkezett el megalakulása ötvenedik évfordulójához. Ebből az alkalomból írta meg *Goriupp*

Alisz a Hírlaposztály történetét. (*A Magyar Nemzeti Múzeum Hírlaposztálya, fennállásának első félszázadában*. Az Országos Széchényi Könyvtár kiadványai. III. Bp. 1934.) Dolgozata — mely Magyarország egyetlen szinte teljesnek mondható hírlapgyűjteményének históriája — nem csupán a könyvtári szakköröket érdekelheti. Ma, amikor a modern tudomány mindig nagyobb és nagyobb figyelemmel fordul a hírlap- és folyóiratanyaghoz, dolgozatának egynémely közlése méltán számíthat úgy a kutatók, mint a szélesebb nyilvánosság érdeklődésére.

A Hírlaposztály voltaképeni megszervezője id. Szinnyei József, a magyar bibliográfia atyja volt. Már a 60-as évek elején érezte, hogy tudományos kutatóink mennyire nélkülözik a hírlapgyűjteményeket. Ebben az időben jelentek meg első hírlaptörténeti cikkei és hírlapbibliográfiái, majd később határozottan, cikkeken sűrűn hírlapanyagunk megmentését, hírlapkönyvtárak felállítását. Tervének keresztülvitele ekkor már a lehető legsürgetőbb volt. Könyvtáraink csak mellékesen foglalkoztak a hírlapok megőrzésével, a magyar hírlapirodalom pedig évről-évre szélesebb kereteket öltött. Trefort miniszter őszinte megértéssel karolta fel Szinnyei tervét s 1884 július 2-án már le is érkezett a Nemzeti Múzeum igazgatójához az akta, mely szerint: «... az Országos Hírlapkönyvtár a

Magyar Nemzeti Múzeumban állítatik fel, ennek a könyvtára rendelkezik ugyanis a legnagyobb és viszonylag legrendezettebb hírlapanyaggal». A Hírlapkönyvtár szervezési munkálatait maga Szinnyei végzi. Két munkatársával (*Váczy János és Kereszty István*) feldolgozza a Nemzeti Múzeum hírlapanyagát, majd kiegészítik az *Egyetemi Könyvtár*, a *Tudományos Akadémia*, a *Nemzeti Kaszinó* és az *Erdélyi Múzeum* hírlapkészletével. 1888-ban, mikor Trefort meghalt és Szinnyeit a Nemzeti Múzeumhoz nevezték ki, az önálló intézménynek tervezett Országos Hírlapkönyvtár sorsa is eldőlt. A Széchényi Könyvtár egyik alosztálya lett s az maradt 1929-ig, midőn *Rédey Tivadar* igazgatása alatt, a Nemzeti Múzeum önálló osztályává nyilvánították.

Az 1884-től 1934-ig eltelt félszázad a Hírlaposztály hatalmas gazdagodását jelzi. A 80-as években Szinnyei 8789 kötetben állapítja meg a könyvtár állományát, ami félszázad alatt közel 60.000 kötetre emelkedett. Ezt a gazdagodást részben az 1897-ben hozott kötelespéldány törvény, másrészt a Hírlaposztály adományozóinak segítségével sikerült elérni. Az adományozók szerepe a gyűjtemény gazdagításában különösen az összeomlás után nyert óriási jelentőséget, midőn a megszállott területi hírlapanyaghoz másként aligha lehetett volna hozzájutni.

Tolnai Gábor.